

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioan. Petri Maffei, Bergomatis, E Societate Iesv,
Historiarvm Indicarvm Libri XVI.**

Maffei, Giovanni Pietro

Antverpiae, 1605

Historiarvm Indicarvm Liber Septimvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11473

fine concludit. Hunc maximè in modum, paucorum scelere alienari Sinarum animi, & famæ fideique inæstimabile damnum est factum. ac deinceps, quotquot ex orbe nostro in ea loca vel suis vel alienis nauibus deuenere, pessimè accepti multatque sunt: & complures in annos nōmini Christiano, ac Lusitano præsertim, ora nulla fuit infestior.

LIBRI SEXTI FINIS.

HISTORIARVM

INDICARVM

LIBER SEPTIMVS.

NTEREA Sultanus Campson, ad abolendam acceptæ ad Diuam cladis maculam, & arcendos Arabia Lusitanos, classem omni conatu ad Suesum reparabat, auctore maximè Hoceno Persa, de quo supra docuimus. Is, cū ex Diensi prælo, Campsonis iram non sine causa pertimescens, ad Mamudium perfugisset Cambaia Regem; placandi Campsonis, & recuperandæ pristinae dignitatis & gratiæ, tale consilium inuit: Gidda est emporium in Arabico sinu, diei ferme itinere a Meca, idemque portus peregrinis, qui praua inducti religione, ad falsi prophetae sepulchrum vndique confluunt. Ea vrbs, quod nullis clausura mœnibus, nullo prælidio vel arce teneretur; & aliquoties iam à Campsone defecerat, & Arabum campestrium, quos vocant Baduinos, incursionibus repentinis erat vehementer infesta. Porro Lusitani si frequenti navigatione iis regionibus adsuescerent; metuendum erat, ne Gidda nullo negotio occupata, eodem impetu Mecanam euerterent ædem, ac Mahometis reliquias, ad solatium interceptæ ab Saracenis Hierosolimæ, dissiparent. Eo animaduerso periculo Hocenus, totam rem cum Cambaiano Rege primùm, dein cum satrapis & principibus contulit. publicæque jactando causam, & religionem ac pietatem (vt sepe fit) priuatis rationibus prætexendo, facilè obtinuit, vt contra vim Lusitanæ, cingendæ

cingendæ muris Giddæ magna sibi cum a Rege, tum a priuatis, pecuniæ subsidia præberentur. Cum iis subsidiis Giddam delatus, ingenti oppidanorum lætitia excipitur. Inde primùm auctus Capsonem compellare per litteras, culpa cladis nuper acceptæ, neglectas in religiones, & iustam numinis iram artificiosè collata; doceret, sibi esse in animo, ad sacrarium Mahometis ab omni tuendæ injuria, & Lusitanos Arabico littore prohibendos, Giddam vndeque apertam firmare munimentis: id ubi summa ciuium voluntas perfecerit; tum etiam, in Campsonis gratiam, nec opinantibus munitur arcem imponere; ne, quod antea fecerint, in posterum ab eius imperio atque auctoritate desciscant. In eam rem affatim sibi pecuniæ aliunde suppetere: tantùm a Campsone sibi petitis munituribus opus esse. postremò hortabatur, vt aduersum conatus nostrorum, classem sine mora reficeret: accensisque ad Mahometanam tuendam rem, Christianosque pellendos, Indorum principum studiis, ne deesset. Ea satisfactione, tamque enixo studio religionem delinitus Campson, non iras modò posuit, sed etiam structores & architectos Giddam extemplo deportandos curauit: quorum assidua opera, & Hoceni sedulitate, breui murus cum propugnaculis vrbi circumdatus est. arcis exstruendæ, quòd maturum eius rei tempus nondum esset, cura in posterum dilata. Simul etiam, comprehensis in Alexandrino portu naualibus fabris Italici maximè generis, & cum noua materia transmissis, vt antè, Sueziū; classis edificata maiorum nauium, quæ partim remis partim velis agerentur, septem circiter & viginti. In eas epibatae impositi ad tria milia, missi Mammaluci, Arabesque, & ex aliis nationibus Christianæ ferme fidei desertores. Omnibus iis præpositus cum summo imperio nobilis archipirata Solimanus Mitylenæus, qui tum propter atrocina Turcicis finibus exsulabat, adjuncto legato eodem Hoceno; quem pro Mir Hoceno, Amirafen, vocabuli similitudine decepti, dixere nonnulli. Erant tum Arabicæ fauces, quasi victoriæ præmium, Ægyptiis ac Lusitanis in medio posita: neque erat dubium, quin vtri priores ea claustra custodiis occupassent, Arabicum pelagus, totamque eam nauigationem essent in potestate habituri. itaque iisdem vtrinque artibus & consiliis certabatur, vtrisque propositum erat Adeno potiri: sin id minus è sententia cederet; vicinum aliquem locum permunire, atque obtinere præsidis. Quod cum Albuquerque iam antè frustra tentasset; tum Solimanus quoque aggressus, cum vniuersa classe primùm omnium Adenum accessit. & initio conatus oppidanos ad voluntariam deditionem allicere, cum ferocia responsa tulisset, urbem summa

vi oppugnare constituit, ignarus, præter muros turresque præualidas, quam illa firmo ac fideli præsidio teneretur. Si quidem ad primos Ægyptiæ classis nuntios, Amiriani præfecti accitum, non è vicinis modò locis magna auxilia cõuenerant; sed ipse quoque Rex, ab Elach vrbe, quæ caput est regni, cum haud contemnenda militum manu raptim eò sese contulerat. Igitur admotis ab Solimano tremitibus, vario genere tormentorum vrbs acriter quati capta. iamque crebris ictibus labefacta non exigua muri pars cum ingenti fragore prociderat: & Solimanus Mânialucos ad ineundã fortis animo pugnam hortatus, veteremque militiae gloriam nouo decore augendam; copias ad litus exponit. perque patefactũ ruina iter ausus in vrbem irumpere, præter opinionem acerrimè resistentibus oppidanis, cum magna suorum cæde vulneribusque repellitur. Ergo, tum ex propugnatorum frequẽtia, tum ex vnus temere tentati prælij euentũ coniectans, quam non suarum virium ea oppugnatio esset; conscensis trepidè nauibus, retro ad Camaranũ auertit iter. Ibi, exposito omni fabrili instrumẽto, idoneus arci exstruendæ locus eligitur. ac positis fundamentis, intenta cura & labore murus ducebatur latus pedes duodetriginta. Caterùm, superante in id multitudine, Solimanus, ne otiosa interim haberet statua, Hocenu cum nauali maximè turba ad opus promouendũ reliquit. ipse cum expedito milite in continentẽ egressus; oppidum Arabiæ Felicis, Zebitum, duodecim ferme leucas a mari, improuiso aduentu cepit. Locus erat cum refertus opibus, tum etiam elegãtia & cultu visendus. ibi dum Solimanus, partim amœnitate regionis, partim dulcedine prædæ retentus, moram trahit: interea ad Camaranum tristes nuntij incerto auctore afferuntur, Camplonẽ cum omnibus copiis ab Selymo Ottomano deletum. Hocenus, qui & ab innato Persis in Græcos odio, Solimanum auersaretur; & antelatũ cum sibi in maris præfectura periniquo pateretur animo; oblatam occasione auidè arripuit, ab eius auctoritate classarios abducendi. concione aduocata, cunctos hortatur, vt quoniam Ægyptia res in extremum sit adducta discrimen; operosa & inutili abiecta munitione, secum ad vrbem Giddam è vestigio redeant; oppidumque in primis opportunum ac recenti firmatum opere, itẽmque classẽ tanto impendio & labore paratam, Ægyptio imperio seruare nitantur. Neque in id consulto imperatore opus esse; qui & incerta fide vir, & natura Ottomanico addictus nomini; quæ prima se dederit facultas placandi ac demerendi Se'ymi, nulla iurifurandi religione rem Ægyptiam sit hosti teterrimo proditurus. Ea oratione gratus nihil ad aures Ægyptiorum accidere

M

potuit.

pocuit. nam præterquam quòd cœli & aquarum grauitate val-
 tu. lo maximæ partis tentari erat cœpta; fremebant insuper, se in
 sordido ac laborioso & nullius emolumenti ministerio relictos;
 cum interim cæteri partim vrbis opulentæ spoliis ditaretur, par-
 tim etiam ad satietatem sese in somnum ac cibum aliasque volu-
 ptates immergerent. Inde, omiſſa ædificatione, vnanimes Giddam
 extemplo trajiciunt; nauigiis aliquot ad Arabicum littus, nō tan-
 in Solimani gratiam, quàm ad Mammalucos deportandos, relictis.
 Id ubi reſciuit imperator, ictus atrocitate facinoris, perfidum ac
 ſeditioſum Hocenum increpitans, cum ea quam habebat manu
 ſine mora ſubſequitur. Ad vrbem Giddam appropinquantem portam
 ab Hoceno clauſam. tum verò accenſus rabie ac furore Solimanus
 palam ſe ad oppugnationem accingere, cruentaque inter ipſos
 Mahometanos haud dubiè pugna imminebat; ni Paracates, Me-
 canæ præſul ædis, cognito periculo, conſeſtim aduolaſſet. Eius ad-
 uentu ſedata certamina, patuit que Solimano introitus, ea lege, ut
 dum de Campſonis voluntate vel obitu certiora afferrentur, in-
 quas tum habebat copiis dux vterque ſeparatim præſeſſet. Cæterum
 intromiſſus Mitylenæus, fide nimirum egit Ægyptia. Comprehen-
 ſum fraude Hocenum, uti opibus imperioque plus poterat, in vin-
 cula conjicit: dein ſilentio noctis prouectum triremi in altum ſte-
 ditibus mergi iubet. Ita, ad vnum Solimanum, rerum omnium po-
 teſtas & arbitrium rediit. Ac paulo poſt, explorato & cognito cen-
 tiali Campſonis exitu; ut in gratiam cum Selymo rediret, trahèdit
 in Ottomanicam ditionem omnibus circa nationibus populisque
 operam deinde nauauit egregiam, ac demum ab Solimano, Sely-
 mi ſiſio Cairi præfecturam adeptus eſt. At Emmanuel, de Sultani
 comparatione ruruſus ab Rhodiis certior factus, ad Prætorem Lu-
 pum Soarium de rebus iis maturè perſcripſerat; mandaueratque, ut
 contra eum apparatus ſumma ope inſtrueret ſeſe: ac quanta ma-
 xima poſſet claſſe vltro ad Arabiam tenderet; neu Ægyptios cum
 Indis congiungi (nam id erat iis initio conſtitutum) vlla ratione pa-
 teretur. Soarius, ab dimiſſo in Sinas Andrædio, ſtatim ad eam ex-
 peditionem omnes curas & cogitationes intenderat: adhibitaque
 diligentia, naues, quot antea nunquam, ſeptem & triginta cunctis
 rebus ornat. Cum iis profectus ab Goa, præter Cambaiam Ar-
 muziamque, repente ad Adenum applicuit. Percuſſus inopinato
 aduentu & claſſis magnitudine Amirianus, qui magnam muri
 partem è recenti Ægyptiorum oppugnatione ſtratam adhuc rui-
 nis haberet; excidium metuens, tempori paruit; & claues vrbis cō-
 ſeſtim ad Luſitanum ſuppliciter miſit: & cur ſibi minus cum Al-
 buquerque

but quercio conuenisset, caufatus præfractum & asperum ingenium
 viri, sese ad urbem dedendam, accipiendum intro præsidium, &
 imperata facienda paratum ostendit. Omnino præclara erat occa-
 sio tā opportunæ potiundæ vrbis, & maximo rei Lusitanæ cōpen-
 dio, Saracenis & Ægyptiis Indicum mare in omne tempus inter-
 cludendi. Verūm Soarius, antiqui moris homo, qui nimirum alie-
 nam è sua æstimaret fide, ne quid copiarum in ea custodia relin-
 quere cogereur; atque vt quā integerrimas ad hostem, afferret vi-
 res, prauo, quin potius nullo consilio, rem in posterum distulit: in
 præsentia, cōmeatu multiplici in classem exacto, ad Camaranum
 processit. At Amirianus & incolæ, ingenti leuati metu, nulla mora
 interposita reficere muros, alimenta conuehere, custodias augere,
 nitique certatim, vt tam eximix tamque insperatæ superum in se-
 se indulgentiæ pro sua quisque parte respondeant. Interim ad
 Camaranum fœda tempestate naues Lusitanæ amissæ quattuor;
 quibus, præter validam iuuentutem, omnis etiam vehabatur adifi-
 candi apparatus. dein, cū nusquam appareret hostis; dimissæ,
 ad explorandos maris recessus aliquot actuaria. In eas cū inci-
 disset excussum ex Ægyptia classe nauigium, in quo erant Italici
 fabri ferme triginta, cognitum ex eis est, Solimanum Giddæ se cō-
 tinere, subductis in tutum natibus. magnam ibi sollicitudinem,
 magnum esse terrorem, quòd Lusitani ad dimicandum parati om-
 nium virium mole aduentare dicantur. proinde, si percussis quàm
 primū instent, urbem haud dubiè vel armis vel conditionibus
 in potestatem esse venturam. Hoc nuntio erectus Prætor, extemplo
 Giddam iter edixit. Vt in conspectu fuit classis, primò in vrbe vs-
 que adeò trepidatum est, vt desperata defensione oppidani vulgo
 pararent fugam: Prætoris dein mora, & Solimani adhortatio resti-
 tuit animos. Et copiæ ab eodem extra mœnia productæ, ad osten-
 tandam hosti fiduciam, instructo agmine decurrere. Addebat au-
 daciam ipsa loci regio: quòd vrbs a mari, admodum insidioso ac-
 cessu, cœcis & humilibus circà vadis, vno tantū, & eo sinuoso ac
 peragusto, aditur euripo. cuius cū in ipso flexu castellum excita-
 rant, tum etiam aliis locis tormēta in hostes opportunè direxerāt.
 Quæ omnia non tam ad reficiendos ex timore oppidanos, quàm
 ad absterrendū a congressu Prætorem valuere. Ergo, ne Lusitanam
 rem in discrimen objiceret, nequicquam exposcente pugnam mi-
 lite, & minoribus præfectis tantam ignauix notam inuri nomini
 Lusitano querētibus, Prætor oppido abstinuit, paucas tantū naues
 in portu succendit: ac tanto apparatu nulla re gesta, explodētibus
 & exiliatibus de more barbaris, ineunte iā hyeme ad Camaranum

M 2

reuertit.

reuertit. Ibi, quòd nulla ad ædificandum cæmenta suppetere,
 inchoatum ab Ægyptijs opus institit demoliri. Quo in opere dum
 dies noctesque naualis turba versatur, ex aëris intemperie grassa-
 ri morbus in-classarios cæpit, ac paucis mensibus tetra lue absum-
 pti permulti. accedebat ad grauitatem cœli, magna annonæ diffi-
 cultas, vt in deserto loco, & hostili circa regione. Tantùm è Ceili-
 fo proximo vico Arabes venalia cibaria ad litus comportare ce-
 perunt, sed carè Lusitanis id subsidium sterit. Lembus vnus è classe
 ad commercium quotidie commeat. I, cùm nihil tale nostri ti-
 merent, ab duobus speculatorijs Ægyptiorum nauigijs, indicio &
 fraude Ceilifanorum, excipitur. Lusitani septendecim in eo lembo
 nauigabant. Comprehensi, omnes, & minimè tum vulgari mune-
 re, ad Selymum ab Solimano transmissi sunt. Inter hæc clades &
 ærumnas hyberna transacta: & aperiente se iam vere, Prætor, ne
 nihil omnino egisse videretur, ex Arabico sinu ad Africum litus
 trajecit. Aualites ibi est emporium olim nobilissimum: nunc, vt
 humanæ sunt vices, negotiatoribus infrequens, ac vulgò Zeila ap-
 pellatur; nullis vallatù mœnibus aut propugnaculis: ac tum, pro-
 pter finitima cum Abassino bella, magna ex parte desertum, modi-
 co, tantùm in speciem, reguli præsidio tenebatur. Id oppidù, quod
 Solimano Adenum petenti enixè fauerat, omniâque necessaria be-
 nignè suppeditarat, Lusitanus Prætor oppugnare ac delere con-
 stituit. Expositis cohortibus aliquot, per minores duces haud in
 magno certamine confecta res est: cæsisque custodibus, in ipsa te-
 cta facibus & incendijs ad eò acerbè saurum, vt ne alimentis que-
 dem, quibus vel maximè egebant, Lusitani pepercerint: nimirum
 Adenica freti copia, quo Prætor tanquam ad certam possessionem
 tota spe & cupiditate ferebatur. sed eum improvida longè fefellit
 opinio: siquidem ab Zeilana clade transfugtus Adenum, cùm ab
 Amiriano fidem promissi repeteret; magno suo dolore denique
 sensit, quàm fugacia sint occasionum momenta, & quàm irreu-
 cabilis rerum bene gerendarum præteruoler opportunitas. Ami-
 rianus quippe, dum rubro mari Lusitani vagantur, non modò no-
 uis operibus militibusque firmarat urbem; sed etiam per explora-
 tores de naufragijs interitâque nostrorum ac turpi ab Gidda re-
 cessu didicerat. Itaque rediens, quassata classe & imminutis copijs
 Prætor, ad eò non mouit oppidanos, vt ijs etiam ludibrio & con-
 temptui fuerit. In summa rerum inopia, portu exclusus, modica
 vix aquatione impetrata, plenus damni ac mœroris, Indiam irrita
 expeditione repetiit. Quæta dein ab Ægypto res per aliquot an-
 nos luere, dum Otomanus, extincto Sulthano, & sublaris ab radi-
 ce Mam-

te Mamialucis, Alexandrinum Imperium & Africae noua regna
 sibi constituit. Per eosdem ferme dies, quibus circa Arabiam na-
 ualis afflictus est, ne Goa quidem vrbs multum ab extremo pe-
 riculo absuit vnus hominis temeritate, quem arcta sibi affinitate
 deuinctum dilcedens Praetor, Goae Praefectum per ampla cum pote-
 state reliquerat. Huic similtas vetus eum Calderia quodam inter-
 cedebat; Albuquerquei alumno, viro egregie strenuo, qui post Prae-
 toris profectioem, vbi summam rerum omnium penes aduersa-
 riu vidit, verit^{er}, ne is pro magistratu exerceret inimicitias; ex insu-
 la in continentem profugit Podam, quo nomine portus vicusque
 abest ab Goa passuum circiter octo millia. Pro Idalcanē Ancostan-
 is finibus praerat. Ab eo, propter fortitudinis famam, Calderia
 comiter acceptus, in honore habebatur. Id vbi Goanus rescit^{us},
 per internuntios inimicum exulem ab Ancostane vehementer
 expetijt. Ancostan, qui ad rem ac dignitatem Idalcanis pertinere
 arbitraretur, tutum ad se cuilibet esse per fugium, praesertim cum
 in foedere nihil eiusmodi nominatim cautum fuisset; adduci se no-
 est passus, vti receptum in fidem Lusitanum exposcenti proderet
 inimico. Ea re accensus Goanus, per interpretem conuitia pri-
 mum & minas in Ancostanem iacit: dein, specie transfugae, percus-
 sorem Calderiae submittit Ioannem Gometium, virum audacem,
 & ad eius odi promptum facinora. Is a Calderia in hospitium be-
 nigne acceptus, & in Ancostanis amicitiam ac familiaritatem
 breui perductus; cum inuitatu Ancostanis, oblectandi animi cau-
 sa, in campum vna cum caeteris primoribus prodissit; per causam
 secretioris colloquij seductum paulisper a comitatu Calderiam,
 pane in Ancostanis conspecto, nihil minus opinantem interficit,
 ac subitis equo calaribus inde se proripit. Enimvero indigna res
 omnibus visa: & dimissis continuo equitibus, e fuga retracum in-
 fidiatorem sua ipse manu Ancostan iratus obruncat. Tum vero
 amens furore Goanus, omnibus modis amicum vlcisci, ac privati
 odij causa, publica rem in discrimen vocare non dubitat. Pal ha-
 les tum fore agebantur feriae; & instabat quinquagesimae diei ce-
 lebritas, quam Graeco nomine Pentecosten appellat. In eum diem
 Praefectus, per simulationem ludorum atque certaminum coacto
 milite, Fernandum fratrem, & Ioannem Marchiadum, de quo su-
 pra commemorauimus, Pondam quam occultissimè iubet inua-
 dere, & Ancostane ipso interempto, vicum praeda exhausta delere.
 Octoginta non amplius equites in eam rem vtrique attributi, &
 pedites Lusitani septuaginta, & Indorum maio: aliquanto nume-
 rus. In noctu yado transmissis, cum, si maturatum foret, hoste. alto

sopore merfos in tenebris opprimere potuissent, atque id ipsum
 enixè Machiadus hortaretur; Fernandus, penes quem erat impe-
 rium, lucem opperiri æquè stolido ac pertinaci consilio maluit,
 atque hæc ducis ipsius, illa militum fuit culpa. Campum, in quo
 Ponda iacet, ab Goa petentibus, arctior & impeditior saltus intrā-
 dus est: cuius fauces vel pauci homines facillè tueantur. Ad eas
 obtinendas angustias, quo tutum, si res posceret, copiæ receptum
 haberent: prouido Machiadi monitu pedites relictis complures
 ii, vt agmen præcessit, ne prædæ postmodum expertes forent, sta-
 tione per summū scelus deserta, protinus antecedentium vestigia
 subsequuntur. Vti Pondam appropinquatum est, obscura nox &
 quies vtrinque rexit inceptum. Adventante dein luce, fremitus e-
 quorum & armorum fulgor insidias prodidit. Conclamatum er-
 go confestim ab incolis ad arma est: & primò ignari quanta Lusit-
 anorum esset manus, Ancothane duce, fluuium qui Pondam præ-
 terfluit, raptim transgressi, in tutum sese recipiunt. mox, paucitate
 nostrorum animaduersa, collectisque è repentino pauore animis,
 denuo trajiciunt flumen; & in hostes palatos, atque ad rapinā po-
 riùs quam ad pugnam intentos, conferti ipsi & conglobati dant
 impetum. Vix primam impressionem sustinuit Lusitanus: & pauci
 exceptis, cæteri cursu angustias repetunt, loci difficultate, si mi-
 nus virium præstantia, sese defensuri. verùm eas quoque nudas co-
 stodibus barbari iam infederant, ita, in medio deprehensi Lusitani
 passim caduntur. Machiadus, egregia corporis & animi fortitu-
 dine cum aliquandiu resistisset, neque vllam cerneret spem salu-
 tis; ad Fernandum conuersus, erumpe tu, inquit, si qua potes, dum
 hostem ego vtcunque summoueo: & Goam vbi perueneris, fratri
 tuo renuntiato; dū iracundiæ dolorique intemperanter indulget,
 quam expetenda ad præmia opimamque prædam præcipuos è Lu-
 sirano præsidio miserit. His dictis, miro animi ardore se rursus in
 hostem concitat: & egregiè dimicans, multis confossus vulneribus
 ipse & circa eum quinquaginta ferme Lusitani pedites aut equites
 cadunt. è reliquo numero capti septem & viginti, in ijs nobiles &
 honorati viri aliquot ex Emmanuelis familia. E sociis Indis, am-
 plius centum aut occisi aut in seruitutē abducti. cæteri notis calli-
 bus trepida fuga latebras ac nemora petiere. Fernandus, inter ho-
 stiū tela stragèq; suorū, pernicious equi beneficio præter spem euasit.
 Ad eius cladis nuntiū, ingens luctus & mœror in vrbe fuit. ac vul-
 go liberis aut cognatis orbari, æquè viri ac mulieres, præfecti te-
 meritatē & furorē execrabantur. Idalcan verò nō tā eo successu,
 quam violata ab Lusitanis pace lætari; oblataq; sibi occasione, quā
 dudum

dudum experiisset, Goæ bello recuperadæ. quippe tū prælio custodibus imminutis, tum etiã ineunte per eos dies hyeme, quæ in aliquot menses clausu externæ opi mare esset habitura. Addebat fiduciam, deletæ in Arabico mari Lusitanæ classis quamquam incertus rumor: & quod induciis nuper cum Narasingano Rege Crisnarao pactis, vniuerso apparatu ac totis viribus in bellum Goanum sibi liceret incubere. Hisce adductus rationibus Idalcam, primariũ e suis ducibus, Ancostane adiuncto, Zufolarinum, cum sex & viginti pedum, quattuor equitum millibus ad Goam proficisci iubet. Eo terrore in urbem allato; Præfectus, quotquot per ætatem ferre arma possint, custodire muros, & locis opportunis stationes agere iubet. Ad Benefarinum præcipue intendit vigilias: & quoniam in eo publica salus verti videbatur, ne hosti pateret introitus; quicquid naualiũ copiarum fuit, partim vada obsidere, partim circumire interdiu noctuq; insulã imperat. ad hæc, paganos & agricolas, ne, vt olim, iter barbaris aperirët, intra urbẽ euocatos, vel in opera vel in præsidia maturè distribuit. Zufolarinus, admotis ad litt⁹ copiis, eu aliquoties trãsitũ frustra tẽtasset, ad extremũ operibus insulam cingere: & quoniam à mari (vt dictum est) nihil eo anni tempore subuehi posset; terrestribus quoque com meatibus omnino institit prohibere. Ita, præciso omni vndique aditu, penuria primum, dein fame laborari tota insula cæptum. ventumq; ad vltima foret, nisi, vixdum hyeme exacta, singulari Dei beneficio primũ à Quiloa Ioannes Sylueria cum vario com meatu, & quadringentis armatis, tum ex vltiore India Raphael Pærestrellius cum fortibus viris, ac demum ex ipsa Lusitania cum nauibus sex Antonius Saldania subuenissent. Huius noui subsidii fama non absistere modò obsidione Zufolarinum coëgit: sed etiã Idalcanis nomine pacẽ ab Lusitano petere: quæ ex vetere formula Idalcani est data; cum eo, si nuper ad Pondam capti restituerentur; & eius pacis Prætor adueniens auctor fieret. sequutum vtrumque. & cãptiui cum fide redditi, & Prætor Goam delatus, ratã habuit pacem. Hoc maxime modo Goa tertium ab Idalcane obsessa, & in summum adducta discrimen, ex hostium faucibus præter opinionẽ eripitur. Eodem ferè tempore, scædioribus etiam de causis, dum nihil minus Lusitani præfecti, quàm de officio cogitant, amissa Malaca prope modum est. Georgio Albuquerque, qui Abdalam summa populi inuidia damnarat indicta causa, Georgius Brittus in vrbis præfectura successerat. Is, vixdum sanatis iis, quæ exulcerata per alios erant, Malaënsibus æquè incolis ac peregrinis admodum grauis esse, & insitã ingenio violentiam in omne genus hominum capit

expromere. Mamudianę familia seruitiisve, quę portoriis vel munitionibus, Alphonsi Albuquerquei decreto, operam dabant; mercedes quotidianas & alimenta subtrahere; alios a calumniatoribus circumuentos, in ergastula condere; ereptas iustis possessoribus villas & prædia, quasi ad fiscum deuoluta, amicis aut affinibus pessimo exemplo donare; iunctorum magistris, qui antea nostrorum merces quoquoque bona fide vectare consueverant, non modo custodes apponere Lusitanos; verum etiam, nullo eorum delicto, ipsas nauium præfecturas adimere; denique, crudelitatis & auaritię nefaria passim edere documenta. His rebus territi qui nuper ad urbem redierant, cum denuo distigissent, ac nihil ferme vlla ex parte subueheretur; tanta rursus Malacę solitudo & rerum omnium caritas consecuta; vix vt magnis propositis immunitatibus præmiisq; & præcone circumquaq; dimisso, turbata hominum metes sedari, atque ad modicam celebritatem frequentissimum nuper emporium redire potuerit. Cum in pejus quotidie cuncta inclinerent; accessit, ad res propemodum ex toto euertendas, intestina discordia. Primū eo tempore & maximum erat Malacę munus, arcis præfectura: quod nimirum tam recenti dominatu tamq; infestis circa nationibus Regibusq; Lusitanorum salus in eius arcis tutela consisteret: ac proinde, omni contempto periculo, reliqui duces ac magistratus, cum honoris gradu certatim expetebant. Georgius Britus per eos fortē dies dolore corporis animique cōfectus, cum supremā sibi horam adesse intelligeret, Præfectū urbis Nonnium Valsam Pereriam, vxoris fratrem, sibi sublituit, Regis decreto quod ita mādarat Emmanuel, vt si arcis præfecto die obire contigisset, in eius locum urbis præfectus exemplo succederet. Brito igitur defuncto, arcem Nonnius occupat eum vero id nullo modo ferre Antonius, Patiecus maritię rei prepositus; quod eam præfecturam ad se pertinere affirmaret; præiudicata iam ante re Alphonsi ipsius Albuquerquei sententia; qui Rhoterico Paralino ea lege tradidisset arcem, vt eā postmodū ipse relinquere. Fernando Petreio Andradio, penes que eo tēpore naualis itera rei erat summa, itaq; nullū esse dubiū, quin Georgio demortuo, protinus ea sibi vigilia debeatur. Hoc certamine accensis animis, cum suos vterque sectatores haberet; nulla publicæ rei cura, duas in partes discessit nomen Lusitanum: ac veritus Patiecus ne quid ex ea concitatione tumultus oriretur; classē omnem, & quicquid naualis erat turba, parua ad insulam recopit e regione Malacę. Cum dies aliquot obstinati ambo, suspectique invicem, in prauo consilio persistissent; neque demoueri se de sententia vllius precibus vel auctoritate pateren-

tur: festo die quodam Patiecus in continentem exscendit sacrificii causa. ac præter ipsam arcem cum honesto comitatu ad tēplum eunti Nonnius (edicto prius suis quid fieri veller) in ipso limine apparuit, hominemque blanda compellans voce; Quin, ait, Patiece, nostrarum lirium ac dissensionum cognitoribus vtimur, communibus amicis ac popularibus nostris, eorumque arbitrato redimus in gratiam? cum ad ea audienda Patiecus propius ad portam appropinquasset; è larebris repente profiliens præualidis lacertis Thomas Nonnius elatum inter manus Patiecum in arcem rapit. Patieci comites, nouitate rei primùm attoniti, parumper hæserunt: dein stupore in iram verso, cum duæ caritate vim pararent; partim prædii metu, partim regis minis ac denuntiationibus terri, destitère. Ea res momento vulgata, non modò nouam furoris & amenciam labem Lusitanis adpersit, quòd omisso concordia bono, tot vndique cincti periculis, inter se se contenderent; verùm etiam locum Alodino, dies noctesque in id ipsum intento, ad regnū omniconatu repētendum, aperuit. Civibiges erat apud eum Raia, inter suos clarus bellica laude. Is, valida longarum nauium classe ab Alodino accepta, Muatis fluminis offia petiit, leucas à Malaca non amplius quinque: aduerso que annè subuectus, in terrā egreditur, ac loco peropportuno, è robusta materia densatòque aggere, perimunt castra: inde, vti nuper Laclamana, repentinis excursionibus mare prorsus infestum habere, & in conspectum vrbs Malacæ idētidem prouehi, & mox recipere sese; vt, si qua posset, irritatos certamine Lusitanos, ad paratas intra flumen insidias de more perliceret. Harum rerum nuntiis Goam per Verissimum Patiecum Antonii fratrem allatis, Prætor Soarius, qui ex Arabia paulo antè redierat, Alexium Menesium cum nauibus tribus, in quibus erant bellatores trecenti, Malacam celeriter misit. ac sub idem ferè tempus illuc è Sinis etiam Fernandus Andradius, non exiguo cum apparatu & copiis, appulit. Horum aduentu atque auctoritate, gliscēs denuo Lusitanorum intestina discordia, quamuis ægre sublata: & simul, à Menesio ad Sionis Regem, quicum ab ipso iā Albuquerque instituta erat amicitia, legatus Emmanuelis nomine, Eduardus Coelius mittitur, partim eius amicitie firmada causa, partim etiā vt eadē opera colonos ab Rege peteret frequentanda Malacæ, & qua stuolissimo eius ore commercio Mahometanis eripiēdo. Coelius ad urbem Hudiam, quod regni caput est, Sionia nauē delatus, Emmanuelis litteras ac dona reddidit Regi. dein iurejurādo vtrique renouatum est fœdus, cuius fœderis testem Coelius celeberrimo vrbs loco præcellam ligneam Crucem summa Regis voluntate

tate defixit. Ita Coelius, rebus admodum ex voluntate transactis, ac duarum insuper nauium præsidio adiutus ab Rege, lætus Hudia soluit; & Camboianam oram pænè præteruectus, quòd à Patanis accessu tempestate prohiberetur, dum ad Sincapuram necessario cursum intendit, transuerso repente Euro in litus Panis eicitur. Potiebatur eius terræ, ut supra demonstratum est, regulus is qui Alodini sororem habuerat in matrimonio: ac tum fortè ab Alodino ipso, incertum quibus de causis, grauitèr dissidebat. naufragos igitur Lusitanos haud immeritò sibi dissidentes metuentesque, nõ modò non pro accepta olim ad Malacam ignominia damnoque tractauit; sed etiam contra gentis morem benignè & comiter excepit hospitio. Quin, proposito Lusitanæ societatis commodo simul & ornamento, ac Malacensis præcipuè commercii vberissimo quæstu, facillè sibi persuaderi à Coelio est passus, ut multorum exemplo dynastarum & Regum, sese cum honorario vectigali ad Emmanuelem adjungeret. ita, vas aureum librarum circiter sex in annu tributum est pactus. quam tamen deinde fidem, ab ingenii mobilitate, non diu coluit. Inter hæc, Alodinus de Menesi Andradiique aduentu per exploratores certior factus, tot in vnum coactis Lusitanis utique aperta vi sese imparem ratus; ad solitas artes dolosque confugit: simulato belli tædio, pacem eo consilio petiit, ut nuntiis vltro citroque mittendis rem in discessum vtriusque ducis extraheret: quippe quos & reuersionis auidos, & secum vnà florem Lusitanæ iuuentutis deportaturos esse nõn ignorabat. Neque sagacem astutiam viri, frustratus euertus est. Deceptos iam aliquoties Lusitanos, improba negotiandi cupiditas, & nimius reuiscende patriæ amor, nouam in fraudem impulit. lactatis vtrinque conditionibus, atque ita approbatis, ut nihil ad firmum stabilèque concordiam, præter Soarii Prætoris auctoritatem, deesse videretur; eius auctoritatis impetranda suscepto munere, quæ prima nauigandi facultas data est, Menesius & Andradius cum egregio comitatu Goam petiere. At Alodinus à Bintano progressus ad Pagum, (id vico nomen, alii Pagodè appellant) occultè paratâ interea classem ad eas quas habebat naues adunxit: auditoque ducum Lusitanorũ discessu, ad arcè oppugnandam extemplo copias omnes æquè maritimas ac terrestres admouit. Nihil tam inopinatu nostris accidere tali tempore potuit. oppressi, vix ad arma capienda spatium habuere, itaque eo die defensa agre mœnia sunt. Inde, cum sæpius vgerentur, nec vigiliis tantum, sed etiam omni vndique comœatu prohibito, fame laborarent; longè pejore, quàm antea, loco res Lusitana esse cœperat: actumque de ea procul dubio foret; ni planè insperatum

inasperatum subsidium Deus rebus iam perditis attulisset. Iatensis
 quidam erat in hostium castris vir cum pecuniosus & clarus, tum
 etiam consilio manuque promptissimus. Is, grauibus ab Alodino
 acceptis injuriis, quas salua dignitate ferre non possiet; accensus
 vlciscendi cupiditate, ad Lusitanos capta occasione transfugit. eo
 duce atque adju tore, vt erat locorum ac temporum bene peritus,
 Lusitani fidei aliquot Malacensibus in expeditionem assumptis,
 agmine silenti profecti, subito vicissim impetu castra hostium cum
 magna caede expugnarunt. praeda haud ita multum in iis inuetum.
 tormenta, plaraque ex aere, auecta ad trecenta. Quominus l'agum
 victrici classe porro contenderent, ipsumque Alodinum oppu-
 gnarent; objectis transuerso flumine munitionibus, custodiisque
 passim in ripa dispositis, in praesentia prohibiti sunt. caeterum eo
 facto repressa interim tyranni ferocia, atque ad leuandam an-
 nonam, in aliquot menses laxamenti nonnihil nostris est datum.
 Dum in hac rerum vicissitudine Malaca vrbs fluctuat. Soarius Pre-
 tor ducibus aliis alio missis ad maria turanda, ipse cum septingen-
 tis armatis ad Ceilanum, siue Taprobanam, nauium vndeiginti
 classe contendit. Cum Callensi regulo ante multos annos, (vt
 supra memorauimus) Laurētius Almeida pacem ac societatem inierat;
 Soarius, Columbanum praecipue reguli amicitiam & commercium
 expetebat, quod in eius potestate laudatissimi cinnamomi syluas
 esse non dubie comperisset. cuius item rei fama commotus Emma-
 nuel, id ipsum per litteras accuratè mandauerat. Igitur delato in
 conspectum Ceilani Soario, & Columbanam praecipue oram oculis
 perlustranti, locus occurrit ad nauium appulsum & arcis adifi-
 cationem idoneus. hami figura littus in mare procurrat; curuoque
 anfractu capacem efficit portum, in quem ex insula nauigabile flu-
 men illabitur. huc applicita classe, nuntii confestim ad regulum
 missi, foederis & amicitiae causa, postulatumque de more, vt in
 usum diuersorii merciumque custodiam, contra insidias maxime
 Saracenorum, castellum ibi liceret exstruere, non tam Lusitani-
 tanis, quam incolis & regulo ipsi, praesidio ac munimento fu-
 rorum. E Brachmanum disciplina, vt caeteri ferme Indi, erat
 regulus, atque adeo Brachmanes ipsemet. neque ita pollens
 habebatur ea tempestate viris armisque. quocirca, & patriis
 institutis peregrinas religiones auersabatur; & in tam tenera
 insula haud immerito Lusitanam extimescebat vim. Attamen,
 reputans apud animum suum, quam ex tenui fortuna vicinus Co-
 cini Rex, post initam cum Lusitano amicitiam, ad quantas opes
 breui tempore peruenisset; eiusdem successus & emolumentum
 cupiditate

cupiditate ac spe captus; & de fœdere & de castello, nō tamen sine aliqua solitudine, assensus est. Cæterum haud ita diu in sententia perstitit. Saraceni ex continente profugi, vel in primis vtilem in ea insula negotiationem paulo antè instituerant. ij, morte tristius rari, inde quoque ab Lusitanis pelli se; toto connixi impetu, regiones consiliarios pecunia muneribusque, regulum ipsum adhuc fluctuantem, cum aliis rationibus, tum proposito miserimæ seruitutis metu, facilè ab ea mente deducunt: neque id modò, sed etiam ad arcendos aditu Lusitanos, vltro suam ipsi nauant operam: illique præsertim instantibus operi, hortantibusque insulanos, munitiones raptim excitantur. ibi ferrea nonnulla tormenta disposita, & simul, ad nouam societatem planè dirimendam, Lusitani pauci, qui, vt in pacatam regionem securi descenderant, intercepti. Soarius ad opus inchoandum in terram egredienti, objecta munitione præter expectationem apparuit. missi protinus ad se cognoscendam aliquot expediti, renuntiant, mistos insulans Saracenos in statione versari. ita Mahometanum scelus haud dubiè patuit. & Soarius, omitta interim ædificatione, copias ad pugnam exponit. magnòque vsus militum ardore, quamquam a fiducie jaculantibus contra barbaris, ad ipsa tormenta succedit. Aliquantum laboris ac periculi fuit, dum telis eminus dimicatur: at vbi ad manus ventum est, momento disiectis munitionibus, hostes in fugam auersi: tum fugientibus acrius instare Lusitanus; neque aut ignoris callibus, aut occurrentibus fluuiis ab insequendo desistere, quoad Prætor signo tuba dato, palatos iam ac dispersos ab effuso impetu reuocauit. Magnus hostium numerus casus eo prælio, nec Lusitano gratis victoria stetit, vulnerati jaculis ferme sagittisque cōplures nonnulli etiam desiderati, in iis Verissimus Pariecus, qui Malaca paulo antè redierat. Ab ea pugna Soarius, vnius diei quiete militibus data, postridie prima luce rursus cum omni fabrilis apparatu descendit; ac fossam a portu vastam ad mare duxit. prohibente nemine. intra eam fossam vallum erigitur, tormentis in hostem obuersis: dein modico interuallo additur murus, barbarorum terrore magis, quam operis firmitati, propter calcis inopiam interlitis ægilla cæmentis. Hæc ingenti classiariorum certamine confestim peracta: & regulus, cum aduersa ictus pugna; tum surgentis operis nec opinata molitione perterritus, missio confestim legato, veniam petit eorum, quæ alieno suasu inconsultè ac temere egisset: atque ad jungendam ex integro societatem hospitiumque sese paratum ostendit. At Soarius grauitè questus non opera tantùm sibi cum armatis opposita; sed etiam comprehensos interposita pactione

Lusita-

Lusitanos: præcisè negauit, se pro tam atrocibus injuriis aliter satisfactonem acceperum, quam si regulus ipse in Emmanuelis fidem ac diuisionem cum annuo vectigali concederet. Neque abnuit Columbanus, Lusitana horrens arma. cumque super ea re præfectus regius aliquoties non sine interprete comcessisset; ad extremū ita conuenit: uti Regulus Emmanueli quotannis persolueret, stipendii nomine, cinnamomi pondo centum & viginti millia, annulolque duodecim, sapphyris aut pyropis ex eadem insula inclusis: & elephantos præterea sex. Emmanuel autem, receptum in fidem Columbanum, ab hostium vi conatibusque, ipse & successores ipsius, terra marique defenderent. His maximè legibus data pax: & nulla interposita mora, Soarius destinato loco arcem condere aggressus est. opus, adiuuantibus etiam regiis, brevi absolutum. in eius arcis custodia Prætor Ioānem Sylueriam valido cum præsidio collocavit, oram maritimam nauibus quattuor tuendam Antonio Mirandæ Azeuedio tradidit, ipse, rebus ex animi sententiā cōiectis, & Arabicæ nauigationis magna ex parte compensato damno, circa initium Decembris ouans Cocinum est reuectus. Hæc ferme in vtraque India eis Gangem & vltra, Soario Prætor, per triennium gesta Prouinciam dein ab Soario accepit Didacus Lupius Sequeria, is, qui primus Emmanuelis missu Malacam adierat. Huic, magna Indici exercitus parte variis casibus absumpta, naues nouem cum bellatoribus mille quingentis Emmanuel in supplementum attribuit, cum quibus anno seculi huius decimo octauo profectus Olisipone, Cocinum secunda nauigatione deuenit. in eo cursu, circa promontorium Bonæ spei, contigit res minimè prætereunda silentio: Magnitudinis vastæ piscis est in Africo Oceano, quem piscem, à figura videlicet, acum appellant, (Xiphiam ego fuisse crediderim) prælongo rostro, & in mucronem desinente; eodemque ita duro atque hispido, ut ferrum deterat in modam limæ. Ex iis belluis vna, dum subterfugientem prædam furibunda persequitur, in aduersam onerariam, pleris euntem velis, toto impetu elata, in imas compages, pertulso alueo, acutissimum caput infixit. Ex eo laqueo dum sese per vim conatur excutere; quamuis libratam suis ponderibus nauem aded quatefecit, ut se in Syrtim impactos nauem non sine horrore putauerint. Quo dein ex foramine, cū, ignaro quidnam esset rei magistro, sentinam traheret nauis; Cocini demum subducta, insertum in carinam, ut dixi, planè cubitale rostrū ostendit: quod, illico extractum, & in Lusitaniam, argumenti & miraculi causa, deinde transmissum est. At Sequeria, in isto magistratu, primum circa omnes arces præsidia noua disposuit, dein Regulum

lum Baticalæ, detrectantem iugum, pactumque nuper ^{Enri-}
 manueli stipendium persolvere (vt sunt leuia barbarorum in-
 genia) reculantem, misso ad eius portus fauces obsidendas cū na-
 uibus aliquot Alphonso Menesio, subsecuturus ipse mox, ad fidē
 officiumque aut minis aut malo redegit. Simul etiam, cognito
 Malacam rursus ab Alodino grauius premi, Antonium Corream
 cum onerariis ad comearus petendos, eoque importandos, pro-
 ficisci iubet in regnum Pegu. cuius regni, vltra Gangem positi non
 longè a Malaca, Triglypton olim urbem caput fuisse quidā exi-
 stimant. Correa, prospero cursu ad Martabanum emporium Pegu-
 siorum delatus, ne in terra adhuc ignota longius ab suis nauibus
 ipse discederet, Antonium Passanum & Melchiorem Caruallium
 cum honesto comitatu muneribusque misit ad regem in vrbe Pe-
 gu, (ex qua tota regio denominatur) inde aliquot dierum itinere
 commorantem. Magna tum erat, (vt saepe diximus) toto parē O-
 rientis gloria nominis Lusitani: magna cū bellicæ virtutis, tum
 opum ac diuitiarum existimatio. neque minor, si per Lusitanos li-
 eitum esset, omnes circa nationes tenebat in Malacensi emporio
 negotiandi cupiditas. Itaque Pegusianus Rex, quamquam in pri-
 mis tum potens ac nobilis: tamen haudquaquam indignatus, An-
 tonium Corream nuntios pro se misisse, comiter iis acceptis, duos
 vicissim ad eum ipse cum donis remisit stabiliendę societatis &
 amicitię gratia: satrapam vnum, alterum pontificem: hunc Rau-
 linum, illum Samibelganum, Pegusiorū vulgus appellat. Vt Mar-
 tabanum est ventum, post mutę salutationis officia, conscriptę
 communi consensu, pacis & fæderis leges, tum, ad eas solenni iu-
 rejurando firmandas, in celeberrimum vrbis fanū Antonius Cor-
 rea regijque summa populi frequentia conuenēre, totius autem
 caremonię ordo fuit eiusmodi: Samibelganus prior, in aurea pla-
 gula diligenter inscriptas eius amicitię leges, tum Pegusia tum
 Lusitana lingua, vt & populares & hospites intelligerent, ela-
 ta voce recitari iussit. idem à nostris vicissim est factum. lectis
 & subscriptis conditionibus, Raulinus, seu sacrificulus, quædam
 ex ritualibus Pegusiorum libris de more pronunciat, papyracea
 dein segmenta crocei coloris, (qui colos apud eam gentem cul-
 tui diuino dicatus est) & aliquot simul arboris odoratę folia
 certis notata litteris, igne subiecto comburit. Tum, suis in-
 sectam manibus, manum vtramque Samibelgani cineribus iis
 imponit, pauca ex eo percuntans, quibus ille ita responde-
 bat, vt sui Regis nomine ratam & fixam eam societatem fo-
 re, iureiurādo promitteret. Hęc omnia, summa attētionē miroq;
 silen-

flētio peracta. Dissimiles animorū habitus Antonius Correa comitesq; in eā cæremoniā attulerāt; quippe qui vano errore ducti, Christianā fidē ethnicis iureiurādo obligari fas esse vix ducerent. itaq; Antonij accitu, linteatus antistes, qui nauticis præerat saceris, diuini humaniq; iuris haud multo quā cæteri Lusitani peritior, in mediū prodit; sacræ paginæ, Christiano ritu, erāt ab Antonio cū solenni imprecatione tangēdæ; atqui sacerdos, pro Euāgeliiis bibliisve, librū ex cōposito protulit, elegāter & artificiosè cōpactū; in quo varij generis lusus & cātica Lusitanico sermone scripta cōtinebātur; nō nullis tamē immistis, vt sit, sentētiis moralibus, atque diuerbiis. Huic ergo libro dum Antonius fallacem admouet manum; diuinitus factum est, vt in ea verba ex Ecclesiaste incideret: VANITAS VANITATVM, ET OMNIA VANITAS: quod ille vbi præter omnem expectationem animaduertit, subita percussus religione cohorruit, ac præclarè sensit, quā integram & inuiolatam fœderum fidem vel cum ipsis barbaris ethnicisque, esse cœleste iubeat numen. ergo apud se perinde iustum atque legitimum id iusurandum Antonius habuit, ac si pro vulgari eo libro sacrosancta vtriusque testamenti volumina contigisset. Sancito in hunc modum fœdere, impositisque in onerarias mercibus, & omni genere comæatus, Correa peropportunè Malacam defertur. Eius aduentus, non modò ex diuturna fame & squalore obsessos refecit: sed etiam animos iis addidit ad Alodinum ipsum vltro lacescendum, & si qua fieri posset, ex tam vicinis sedibus tandem aliquando exturbandum. Quod ille quasi præfagiens, ad omnes eiusmodi casus multo antè sese parauerat, transuersis primū cancellis non vno loco interseperat flumen; angusto dumtaxat singulis paronibus lembisve transitu relicto dein, sub aquas passim fistuca stipites præacutos adegerat. adhuc densissimas vastæ magnitudinis arbores, quæ ripas fluminis dextra l'uaq; prætexunt, ad radicē ita incidi preceperat; vt perleui momēto impulsæ, nauigātes obruerēt. Deniq; nō lōgè à Pago, qua sinuoso fluminis ambitu longiorē in cubitū prominet ripa, cōsibulatis è valida materia trabibus, & cespite ingestis, nouū castellum excitarat: idq; non modico præsidio, nec paucis ex ære tormentis ad hostem ex obliquo feriendum instruxerat. His rebus cognitis (neque enim deerant qui cuncta renunciarent) Correa & Eduardus Mellus, contracta minorū nauū classe, quarū pleræq; remis agerētur, & bellatoribus circiter quingentis impositis: Muaris fluminis ostia petiere. inde præmissi cū securibus dolabrisque, & firmo præsidio militū fabri ad hostiles munitiones

amolica-

amoliendas; ij quo validiores ac peritiores talium erant artium, eo celerius confecta res est. discilci cancelli, euulsi ex imo stipites, insidiosa arbores in diuersum proiectæ. ita sequenti agmini tutus ad castellum vsque fuit accessus. neque ita magno negotio, admo-
 ris nauibus machinisque, deiectum inde præsidium. Hinc, magna concepta fiducia, Lusitani ad Pagum victrici succedant classe. Ut in conspectu oppidi vetum est; dispositæ extra vallum Alodini copie cum elephantis, & sublatus de more ingens clamor, & emissa tormenta, nonnullam cruenti prælij speciem præbuere. sed ubi egressus è nauibus Lusitanus in sicco signa constituit, & cominus gladiis contisque dimicari cœptum est, tanta planè diuinitus formido (veterum Hebræorum victoriã diceret) tantus terror hostes inuasit, ut oppido ad prædam relicto, sese in proximos lucos & nota latibula sædo cursu coniecerint. nec pauci ex ijs in fuga verius quam in pugna cecidere; cum è Lusitanis (quod præsentì diuinitati opi acceptum sine controuersia referas) ne vnus quidem desideratus sit. Fusis fugatisque hostibus, ad spolianda tecta raptim discurrunt miles; exhausto quicquid erat pretiosi, oppidum concrematum. dein Alodini parones & varij generis nauigia in vnum coacta ferè centum quorum erant aliquot, puppi proraque regium in morem cælatis inauratisque: ex eo genere nonnulla in triumphì speciem reseruata, ceteris ignes injecti. Hac tam insigni victoriã parta Lusitani cum summa gratulatione redeunt in urbem accepti, Alodinus, fracta, sed nõdum perdomita, ingenti ferocia, ad recolligendas è tanta clade vires, Bintanum insulam fremens gemensque repetiit. Interea vicini Malacæ barbari, alienas angustias & incommoda suam rati occasionẽ, multis & grauib; injuriis nostros affecerant: ac Pacenorum præsertim tyrannus, qui nuper in id regnũ inuaserat, delatosque in Pacenũ portum negotiatores aliquot Lusitanos partim exuerat mercibus, partim etiam per summum occiderat scelus. Ac ne Acenus quidem, quamquã societate ac fœdere iam pridẽ nostris obstructus, in ea rerum difficultate sat se pro amicitia gesserat. Ad eas vindicandas injurias, regulosque ab instituto latrocinio deterrendos, Garzias Sala Malacæ Præfectus Emmanuelem Patiecum, vnica, verũ egregiè instructa nauis, dimisit. is, præcipuo in Somátranos odio instinctus, quod Antonium fratrem paulo antè in vincla coniecerat, cum alia Somatreg littora, tũ verò Pacenũ Acenumque; breui aded fecit infesta, ut non peregrini modo institores multi ab ea nauigatione desisterent: sed etiam incolæ, piscatu, quo maximè alimẽto victitat ea gens, intolerabili cum dolore damnoque abstinerent. Neque præcellam Patieci nauem,

arque

atque à machinis ac milite paratissimam, semiermes ipsi minoribus nauigiis aggredi satis audebant: tantum ad opportuna infidiis loca excubare instituerant, si quos, ut sit, in terram egressos, per occasionem excipere possent. Fortè ita accidit, ut Patiecus, a-quandi causa, Malacensi quàm exercitatissimo remige instructam scapham intra Iacaparini fluminis ostia mitteret, abest ea aquatio à Paceno portu millia passuum ferme quattuor. neque ad remigum præsidium propugnatores plus quinque attributi, Antonius Veranus Portuensis, Antonius Passanius Alanquerianus, Franciscus Gramaxius, Ioannes Almeida Quintelanus; postremi nomen intercidit Aquatione per otium facta, priusquam ad suos Lusitani sese recipiant, à barbaris agniti. Et Pacenorum Præfectus, Raia Sudamicinus, rei subitæ nuntio excitus, lanciaras tres confestim expediri iubet, correptisque quæ fors obtulit telis, in singulas, apertas instructasque remigio, centum & quinquaginta armatos imponit. Ea dum parantur, coorti repente ab utraque fluminis ripa barbari, sagittis & iaculis abeuntes nostros detinere non desinunt. & ea quidem mora non admodum Lusitanos retardat. quippe hostium tela densatis utrinque scutis excipiunt. grauius aliunde malum instabat; quod vno eodemque tempore contrarius ventus & æstus accedens, exitum intercluderet: neque ab socia naui, procul in salo iactis anchoris, erat in re trepida cur opis quicquam expectarent. iamque raptim instructæ lanciaræ haud dubiam ad prædam cum ingenti clamore festinant. longè tamen reliquas antecedit ea, qua Sudamicinus ipse cum iuuentutis flore vehebatur. Ea re animaduersa Lusitani, tot undique pressi difficultatibus, consilium ab ipsa desperatione capiunt, vltro in aduersum hostem eundi, ut, quemadmodum sit nomine Lusitano dignum, fortiter dimicantes occumbant prius, quàm per metum mortis in teterimam seruitutem abducantur. Hoc ergo consilio scapham repente circumagunt: validoque remorum impulsu vix dum concurrerant proræ, cum Lusitani salutari I a s v nomine pariter inuocato, strictis gladiis aut hastis, priores in nauigium hostile magno ausu transfiliunt: ac ferro primum summovent barbaros: dein conglobatos in vnum, ipsaque audacia obstupefactos, haud tamen incruenti ipsi ad satietatem trucidant. Nec in longum extracta est pugna. Paceni, cum ad vehementes gladiatorum & cupidum ictus nuda præbuisent aliquandiu corpora, & emicantem Lusitanorum oculis ardorem ferre vltra non possent, quàm cuique commodum est, certatim sese in flumen eijciunt. Sudamicinus, perterritos nequicquam precibus minisque cohibere conatus,

N

denique

denique se ipse quoque de navi præcipitat; doloreque ac rabie accensus, ut quemque suorum nando adeptus est, elato pugione effodit. Cæteri duabus lanciaris ex intervallo sequentes, cum, si acrius institissent, nostros vulneribus affectos ac propemodum exsanguis nullo negotio conficere potuissent; nec opinata suorum clade percussi, terga verterunt. Ita, IESV adiuvante, è rebus perditis repère Lusitanus victor evadit: ac nullo è suis amisso, captivam ipsius Præfecti lanciarum in altum abducit: eo maiore omnium gratulatione ac lætitia, quo propior exitio fuerat res. Eius tamen præclari facinoris fama cum cæteris circa populis, tum præcipue regibus ipsi Paceno magnam terrorem incussit. Missis extemplo ad Patiecu, mox ad Garziã Salã legatis, demissè petiit pacem; eaque conditione impetravit; ut cuncta per scelus ac fraudem ablata Lusitanis cum fide redderet. Hoc rerum Malacensium statu, Sequeria novus Prætor enixè operam dabat, ut pedem, si posset, in Maldivis insulis figeret. Eam, ut supra docuimus, Canarino & Malabarico littoribus obiecta, numero plus mille censentur. Multitudinem hanc intercurstantes euripi faciunt, adeo angusti, ut alibi navium antennarum iugas arborum deterant; alibi etiã, qui valentiores sunt viribus, ræmo quopiam manibus apprehenso, ex vna in alteram insulam saltu transmittant. Multis rebus ad victum necessariis carent incolæ: sed pro iis omnibus vna est palma, (sic enim appellant) Judæicis & Africanis, carotas ferentibus, longè præstantior. quippe, non proceritate solum & pulchritudine excellit; verum etiam tota profus in usu est in multiplici, ut vulgo, si quem frugis & industrium laudibus effert volunt, palma utiliore appellent. Prima dos, in fructu ipso. Tegam Narlémve Indi; cocum, seu nucem Indicam Lusitani dicunt humani ferme capitis magnitudine, duplici operimento: quorum exterius, in summo læve, stupea intus desitate, (caïrum vocant) nec tur ac textitur, cannabis & sparti modo, cum alios in usus, tum præcipue in vitiliu nexus, & anchoralia: neq; materia vlla ad nauticorum funes & maris imperus obsequentior. namque, ut saluginem amara ea planta; caïrum quoque ex ea prognatum, & marinis aquis immersum, identidem reuiviscit: & anchoris illigatum, fluitantes in salo naues egregie continet, non tam ab innata durtie, vel operis firmitate, quam viriditate ipsa, & lentitia quadam ad instar coarctat se se vel in altum elato nauigio, miram in tenuitatem extendat; vel residente, rursus in crassitudinem contrahat. quod secus in nostris euenit rudentibus, quæ nimirum ipsa vi ac pertinacia sepe rumpuntur. interior autem calix, rufo colore & globosa rotunditate prædurus, addito auro vel argento, in pocula figuratur; ipsa vero

Ia verò pomi caro, amygdalæ in modum, pinguedine quadam
 & grato sapore lactescens; non per se tantum in cibo grata est
 ac salubris; verum etiam, vbi visum fuerit; exhausto lacte,
 paulatim in oleum eliquatur. totus autem racemus, dum ex eo
 tener adhuc emicat fructus, nodo constrictus, ac leuiter incisus,
 in obdita oris angustia vascula opimum instillat succum; ex quo va-
 riis artibus coctionibusque; veteri, vt Strabo ipse testatur, inuen-
 to, mel seu saccarum, vinum, acetumque perficitur iam folia, cum
 & librarijs pro papyro sint, & loco regularum imposita domibus,
 arceant imbres; tum etiã in vestes formã facili simul ac spisso con-
 textu nectuntur. Denique, vna eademque arbor, omnia prorsus ad
 rem nauticam instrumenta ac materiem præbet. quippe truncum
 & ramos in malum, assamenta, clauisque: comam in vela; cai-
 rum in funes (vt dictum est) omnium optimos, filaque ad laterum
 futuras: postremò cocum ipsum, quæque ex eo conficiuntur, in o-
 nera. ita, nõ sine miraculo quodam, omnibus planè rebus ex semet
 apta & instructa nauigat palma: eademque discissa per hyemem,
 viuaces ad prunas, lenta ignium alimenta suppeditat. Incola im-
 portato lino sericòque talares tunicas eleganti opere texunt: qui-
 bus honestiùs multo, quam cæteri Indi, velant corpora. Piscantur
 etiã palmeis verriculis minuta conchylia (sunt qui Venereæ côche
 genus putent) miro splendore, & colorum varietate. hæc, saburra
 loco in onerarias indita, ac diuersas in regiones euecta, apud Gã-
 garidas & Sionios, vilioris monetæ explent vicem ad res parui pre-
 tii cõmendas: apud Hesperios autem Æthiopus cum rebus etiã
 carioribus permutantur. Insularum omnium caput est Maldia,
 ex ea cæteris cognomentum; ibi frequenti emporio domicilium
 est Regis; quicum inita iam a Soario per Ioannem Sylueriam,
 vt supra demonstratum est, amicitia; ad eam stabiliendam, locum-
 que munita apotheca de more petendum, Sequeria deinceps
 Ioannẽ Gometium destinauit. Neque magnæ cõrentionis fuit res.
 Ab homine donis ac promissis illecto, & cum Lusitanæ felicitatis
 opumque haud ignaro, tum vectigalibus nouis rem augendi per-
 cupido, facilè non de societate modò, sed etiam de castello impe-
 tratũ. id castellũ ad mare Gometius, quòd lapidibus & calce care-
 ret, è lignea nrateria glebisque raptim extruxit ac munit. Eius
 deinde operis, & quadam nominis Lusitani fiducia, vix quindecim
 armatorum custodia septus, cum iam non pro inquilino vel
 hospite, sed pro tyranno ac domino sese gereret, & commeantes
 in id emporium peregrinos variis vexaret iniuriis, repentina con-
 spiratione Saraccenorum oppressus, vnã cum suis occiditur. arce,

& iis quæ intra arcem asseruabantur, Mahometanus potitur. Ita Lusitani, quàm facili aditu in eas irreperant sedes, tam leui negotio mox deinde sua culpa dejecti sunt. Nec leuiore alibi plagæ per eos dies acceptæ. Goana oneraria commercii causa Ciaulum periculis in Saracenorum, qui Dabulum incolunt, biremes illata, prælio commisso deprimitur. In easdem biremes Lusitana carauela postmodum incidit, (rotundæ nauis genus, cum ad onera, tum ad militiam utile; dromonem Græco vocabulo haud incommodè fortasse quæ dixerit) contracto mox certamine, dū tormenta exercentur, ignea scintilla in sulphurei pulueris cadum illabitur; inde sæuum repente coortum incendium, nautas vectoresque omnes, vna muliere excepta, protinus hausit. Ad earum rerum nuntios, ira percussa Christophorus Sosa, qui cum nauibus aliquot Canarini maris custodia præerat, nocte sublustri Calacinum (is locus est agri Dabulensis) inuasit. Sosæ aduentu præcognito, incolæ paulo ante diffugerant. Lusitanus ad prædam versus, quamquam erat barbarica villis quæ supellex; tamen ab ea dulcedine auelli non potuit; quoad illucescere demum die, Saraceni circiter quadringenti, sagittariæ artis peritissimi, superueniunt. Aduersus eam multitudinem Sosa cum ceterum & quinquaginta armatis egreditur, quorū erant sceleratarij seu fistulatores non pauci. Accensis vtrinque animis, atrocis pugna coorta. Saraceni, arcibus tantum instructi, primam hostilium glandium procellam submissis corporibus excepere: tum ad sagittandum ipsi consurgunt. tamque densus ac perpetuus fuit spiculorum imber, vt Lusitano ad fistulas replendas nihil inquam temporis aut loci reliquerint. Inde cum, sensim cedendo, ad mare sese reciperet Sosa; minimè sefellit hostem. circummissus illico inuenum globus reditum interclusit. itaque Lusitani vndique vrgeri capti, nec sine multo sanguine, vix tandem ad naues effugium patuit. Soluentibus dein oram simul, & jaculantibus, adeo pertinaciter insistere Saraceni, alienato ab sensu periculorum animo, vt semet aquis vmbilico tenus immergerent, nauigijque remorandi causa propemodū iniicerent manus. Ex eo discrimine Sosa denique elapsus, Ciaulū ad faucios curandos, minimè secunda fama, se contulit. Eodem ferè tempore quattuordecim nauium classis, cui Georgius Albuquerque præerat, Olisipone profecta, male admodum nauigauit. quatuor tantum eo anno in Indiam peruenere. è reliquis vna è medio cursu in Lusitaniam vento reiecta, alia in ipso itinere Castellanus quidam nauarchus ab Indicis commercij ad latrocinia piraticamque conuertit. tertia, superato iam promontorio Bonæ Spei, circa Quiloæ & Móbazzæ littora, magis

etiam miserabili genere cladis interiit. Mahometani eas incolunt regiones: hi, Anconino Rege interfecto, iam pridem ab Lusitana societate defecerant. Cùm dira necessitas cogeret, aquandi gratia, ad Matuam, eius oræ vicum, quadraginta viri ex nauì Lusitana appulerant scapham; in quibus erant primarii duo, præfectus & gubernator. Dum egressi ad fontes doliola complent; interim scapha, remigibus vacuam, recedens æstus in sicco destituit. Ad eam deducendam aptandosque remos, semiplenis vasibus illico Lusitanus accurrit. nec segnius barbari, animaduersa re, duo circiter hominum millia infensis animis aduolant: nautasque, partim sub oneribus, partim à terra molientes, ad vnum omnes occidunt: nequicquam ceteris Lusitanis, cùm ad bombardæ ictum accedere propter vada non possent, indignam suorum cædem ex alto spectantibus. Ac ne ipsi quidem lætiores exitum deinde sortiti. quippe, vrgente siti, dum alias aquationes in vicino conquirunt, rectore vacua nauis haud longè ab Quiloa in syrtes impingitur. Ad conspectam cæminus prædam ingens repente affuit hostium vis. momento spoliata oneraria: & quotquot ea veherentur cæsi, vno duntaxat relicto adolescente, quem tyranno Mombazæ muneri mitteret. Albuquerque, dissipata classe, ignarus, ex iis quæ non comparebāt, quò quæque delata esset, cum cæteris nauibus ad Mosambicum exegit hinc: atque inde, transmissio mari, Goam insequenti demum æstate peruenit. Circa idem ferè tempus, Prætor Sequeria, toties iam ab aliis infelici successu tentatam Arabicam expeditionem aggredi statuit. Contractis ex omni ora nauibus majoris formæ quatuor & viginti, bellatorum tria millia imposuit; quorum erant Lusitani mille & octingenti: cæteram summam è Malabaribus & Canarinis expleuerat. Cum iis copiis Goa profectus Februario mense, anno seculi huiusce vigesimo, ad Aromata promontorium Africæ secunda nauigatione transiit. Ibi cognito ad Giddam stare sex Turcarum triremes, manusque armatorum cogi ad fauces Adeni occupandas; intra ipsas fauces inuehi, & longitudine sinus emensa, circa Giddam læcessere bello Turcas decreuit; vt si se occasio dedisset, signis collatis, de rubri maris possessione decerneret. Hoc animi proposito legens oram, ad Meten vicum, aquandi causa, applicuit, metu desertum ab incolis. vna tantum vetula inuenta, cuius indicio in summa siccitate aqua paruit. amnis erat alueo glareoso; sub eam glaream, æstate, cursu tacito sese ita larices condunt, vt nihil humoris in summo prorsus appareat. Anum indicem remuneratus, & in eius gratiam flāmis ab eo prohibitis vico, Sequeria in Arabiā non longè ab Adeno trajecit. ibi dum ad Aram

(i loco nomen) anchoras jact; in scopulum sub aqua latentem illata Prætoria, solutis incussu compagibus extemplo diuellitur, quæ in summis tabularis erant, cum parte machinarum agre seruata cætera demerso alueo periëre. naualis turba (quadringenti numerabantur) in cæteram classem distributi. à sancto Antonio nomen erat Prætoria; ex eo, Diui Antonii saxa, locus appellatus. Ab hac statione cum ad Giddâ rectâ contenderet Prætor, adeo pertinnaci complurium dierum Aquilone prohibitus est, vt interim aduentante hyeme, idoneum rei gerendæ tempus effluerit. Itaque omisso bello, ad pacem cum Dauide Abassino Rege firmandum animimum adiecit, cuius Regis imperium, cætera mediterraneû, modica tantum ex parte ad rubri maris littora pertinet. Eam oram Davidis nomine tenebat Præfectus maximus, quem honoris titulo Barnagazium vocant; oppidis ac vicis Præfecti minores præerant. Cum hisce Præfectis de societate agendum erat Sequeriz, & legati duo in terram exponendi. alter, Matthaus Armenius, is, qui ab ipso Dauide Helenaque ad Emmanuelem cum donis ante decennium venerat: atque ob suspectam eius legationis fidem, ab Lusitanis nullo suo merito indigna & acerba pertulerat. alter, Emmanuelis ad Abassinum erat legatus, Rhotericus Lima, suffectus in locum Eduardi Galuani, qui superioribus annis in ipso itinere, nondum peracta legatione, decesserat. Simul etiam erat ei Mazua insula (quæ Prolemais ferarum olim fuit) haud procul a Camarano visenda, si fortè locus arci ad eius regionis custodiam ædificandæ idoneus foret. ea insula, Arquico oppido maritimo Abassini littoribus objecta, per angusto freto ab continente dirimitur: & lunato sine in idem littus obuersa, in primis tutam ac placidam stationem nauibus præbet. ad hæc, cisternis armentisque varii generis, in usum classium & præfidiorum, abundat. Prætor, totam insulam per otium contemplatus, tametsi Mahometani incolebant; tamen, vitanda inuidiæ gratia, suos ab incendiis ac præda continuit: Mahometi verò sanum ritè expiatum, intemeratè Conceptioni Deiparæ Virginis dedicauit: ibi per eos dies Christiana sacra peracta non semel. Interea ab Arquici Præfecto oratores affuere cum donis & comætu: quibus, utpote Christi cultoribus, sericum vexillum Cruce insignitum, amicitie causa, datum est, illi, cognito Christianos & Lusitanos aduenas esse, cuius gentis fama iam pridem eo tractu increbuerat, mirum in modum gratulati, primum omnium de Matthæo Armenio cum cura perquirunt. hunc ipsum ubi adesse præter expectationem audiere; & mox in conspectum est productus veneranda canitie senex; obortæ cunctis præ gaudio lacrymæ. & vulgata

cuius rei fama, certatim ad optatos viri amplexus & manuum oscula confluabant. Ea demum celebritas & Matthæum omni suspitione liberauit, & Lusitanis, quod infontem adeò asperè & inhumanè tractassent, dolorem simul ac pudorè iniecit: eo magis, quòd etiam aliquot è sacra V. lionis æde monachi, (multa autem cœnobia, ex Diui Antonii ferme institutis, eo toto regno visuntur) saluandi eiusdem Matthæi causa, ad clallèm accesserant: qui ab Lusitanis sacerdotibus linteatis cum symphonia & psalmis accepti, magnam animi voluptatem præ se ferebant, non è Matthæi solùm, sed etiam ex ipso Lusitanorum aduentu: quòd vetus oraculum sibi à maioribus traditum ferrent; ex occiduis aliquando regionibus, Christianæ religionis homines in ea loca venturos. Eius vaticinationis promissa, tantæ classis appulsu, tandem esse confecta, & in ih̄o sacrorum hominum cœtu, Hesperiam cum Eoa Ecclesia, tãto locorum interuallo, dextras quodam modo miscuisse, magnopere letabantur. in sermonem dein cum Arquicano Præfecto vêtũ est, & paulo post, ad stabiliendam societatem, (quòd ita Dauidem velle non ignoraret) Barnagazius cum peramplo comitatu Arquicum processit. Paululum ibi altercationis fuit, dum dies locusque colloquio constituitur: littus ipsum aduena, Arquicum oppidum Barnagazius præoptabat, nonnulla fraudis ac periculi suspitione ab Saracenis injecta. Ad eam suspitionem tollendam (quando per obfides transigi, indignum Christiana amicitia & hospitio videbatur) cum sinceri animi pignus Crucem nudari & porrigi ab Sacerdote iuberet Antonius Saldania, Lusitani Prætoris internuntius; seucro vultu Barnagazius confestim exsurgens obstitit; negans, tam leui de re, tam augusta atrectanda mysteria. Quin ego potiùs, inquit, de iure meo decedam, meque vltro in omne discrimen obiciam. ita, mediæ regionis campus, inter oppidum & mare, consensu deligitur. Barnagazius cum equitibus ducentis, peditum duobus millibus ab Arquico; Sequeria cum sexcentis non amplius armatis è classe descendit. iis copiis in statione vtrinque conspecta relictis; cum senis ambo comitibus in medium prodire. Primus congressus fuit, mutuò blandè & amicè consalutantium, & Regis vtriusque in alterum, benevolentiam studiumque accurata oratione testificatum: dein societas ac fœdus hoc maximè modo sancita. Classarius sacerdos argenteam Crucem in medium attulit: ea Barnagazius prior apprehensa, nixus genibus: Quam, inquit, pacè Iesus CHRISTVS, generis humani Redèptor, discipulis reliquit suis; eadem esto inter nos, qui eiusdem Christi cultum profiteamur ac fidem, Hanc ego pacem (quantum in me fuerit) Regis mei nomine

spondeo; atque ita iuro per hanc sacrosanctam nostræ salutis effigiem. In eandem ferme sententiam conceptis verbis iuravit Prætor. dimisso dein colloquio, per triduum ex vtraque parte donis officijsque certatum. & ingens omnium fuit lætitia, quod opulenti duo Reges terra marique contra Christianæ rei aduersarios arma iunxissent. Post hæc, Sequeria Rhotericum Lincæ legatum Barnagazio commendauit, ac tradidit, ad regiam vsque tuto mittendum, cuius in comitatu cum alijs honesti viri complures fuere; tum vero Franciscus Aluarus sacerdos: qui dein reuectus in Lusitaniam, eius peregrinationis seriem patria lingua descriptam edidit: eodæque postea auctore, Paulus Iouus gentis ritus morèsq; latino sermone diligenter est persecutus. Per eosdem ferè dies, quibus in Arabico sinu Lusitanus agebat Prætor, è Paceno Somatra insulæ regno, summus Mahometicæ superstitionis Califa seu antistes, nomine Molana, supplex illuc vsque contendit. puerum adducebat duodecim ferme natum annos, Paceni Regis filium: cuius parente occiso, Geinal tyrannus, ab Alodino socero adiutus, regnum inuaserat, huic si contra communem hostem suppetias Lusitani tulissent, restitutum in patrias fortunas puerum, in Emmanuelis auctoritate cum annuo tributo Molana spondebat futurum. Et pupilli orbitas & Califa obtestatio apud Sequeriam valuit. Ad Geinalem ex ea possessione pelledum, sex naues cum valida manu armatorum, Georgio Albuquerque attributæ. Cuius rei, & iunctæ cum Davide amicitia nuntios qui ad Emmanuelem efferret, Petrus Vasaus in Lusitaniam a Prætore missus, magna toto regno omnium ordinum gratulatio fuit, & in singulis oppidis miro populi studio supplicatum est. Prætor, cum egressus freto Calaiatum petiisset, Armuziam inde processit. ibi, clauso iam mari, cum magna nauium parte hyemare coactus est. Dum hæc ad Arabiam & Persidem fiunt, Goæ Præfectus interea Rhotericus Mellus Lusitanam rem, haud contemnenda, si crimine abesset, vestigalium accessione ditauit. Idalcanem inter & Crisnaraum, Narsingæ Regem, atrox ac funestum per eos dies exarserat bellum; dum reconciliatæ nuper amicitia leges ambo parum sincera fide custodiunt. Idalcanem perfugas & noxios è Narsingæ regno contra ius & fas clam admittere, grassari occultis latrocinijs, ac repetentem res Narsinganum dolis fallaciisque frustrari. Crisnaraus vicissim, oisj impariès, bellum denuo optare; & in Raciolum urbem, Decani regni munitissimam, spe atque auiditate imminere: quam sibi maioribusque ademptam, Idalcanis accessisse regno ægre ferebat. Eius ergo repetendæ urbis, & Idalcani arma rursus titulo specioso inferendi, tale

confi-

consiliū inijt: Saracenus erat in ipsius aula, Cides Mercar, Mahometano cultu ingenioque, industrius vir & experiens. Hunc, ad Arabicos equos in vsum belli coemendos, magno cum auri pondere Crisnaraus Goam misit: & quo testatior esset res, ad Goæ Præfectum super tali negotio separatim litteras dedit, haud dubius, quin per Decanios fines necessariò iter habenti bene nummato viro Idalcan, prædas eiusmodi sagaciter odorari assuetus, de more strukturus esset insidias. Quod putarat, euenit. Ingressum Decanios limites Cidem, utpote eiusdem sectæ hominem; quin etiam è Mahomeris, ut ferebatur, stirpe genitum; Idalcan benignis admodum promissis ad se per litteras inuitauit. Cides, vel societate superstitionis, vel vberioris stipendii ostentatione adductus, vel etiam interuertendæ regiæ pecuniæ spe, haud grauatè ad Idalcane se contulit. ille, comiter acceptum, per speciem honoratæ præfecturæ, Dabulum extemplo amandauit. ibi, ne quid rumoris emanaret, pecunia spoliatum, per idoneos talium facinorum ministros, è medio sustulit. Crisnaraus interea, speculatoribus clam apposis, cum rei gestæ seriem haud magno negotio comperisset, lætus oblata belli occasione, missis quoquo versum ad Reges ac dynastas epistolis, manifestam Idalcanis perfidiam & violatas pacis leges minaciter & acerbè conquestus est: dein, maximis equitum peditumque contractis copijs, Raciolum urbem obsidione cinxit. Ad eam soluendam obsidionem Idalcan profectus, commisso prælio, magna parte suorum amissa, cum paucis elabatur. Crisnaraus victor, non castris modò Idalcanis est potitus: sed etiam Raciolum urbem valido instructam præsidio, crebris iam oppugnationibus frustra petitam, metu denique in ditionem accepit. Idalcan interea, remotis oppidis, quo propter siccitatem Crisnaraus cum exercitu peruenire non posset, amissa in præsens renouandi belli fiducia, sese inglorius continebat. Ad eius cladis famam, cum alij ab Idalcane defecere; tum Gini, gens in Decano regno prænobilis. Eius gentis principes, germani duo fratres, Comus & Appa, contractis octo ferme armatorum millibus, in subiectos Gateis iugis agros imperum fecerant: inde sine dubio in oram maritimam transgressuri, crebris portibus & vectigalibus quætuosam, (Concanum vocant è regione Goæ) quam Ginorum olim familiæ Mahometani eripuerant. Eius oræ Præfectus, Idalcani hero avaritia & fraude non absimilis, magna pecuniæ summa è vectigalibus portorijisque collecta, id vnum laborabat, quo pacto, inter eos tumultus, dominam rem ad suum peculium adiungeret. Omnia circumspectanti

commodissima ad fugam Goæ Lusitanorum vrbs visa, id quo tur-
 tius faceret, Lusitanum sibi præfectum antè conciliandū ratus; ad
 specimen probitatis ac fidei petiit ab eo per nuntios, primū ut
 Idalcani contra Ginos tumultuantes opem pro amicitia ferret, id
 si facere grauaretur, (quod ita fore haud erat nescius) tum libero
 mendacio suadebat, ut ipse potiùs in eos portus & vicos, Emma-
 nuelis nomine, inuaderet, æquiore animo Idalcane in afflictâ for-
 tuna laturum, suas opes & vectigalia in Lusitanorum, quam in
 perduellium potestatem venisse. Hoc nuntio accepto Mellus Pæ-
 factus, rem ad consilium detulit. ac tali tempore nemini dubium
 erat, quid ius, quid æquitas, quid amicitia postularet. verū apud
 homines lucra pensantes, vtilitas valuit. Mellus cum octingentis
 ferme Canarinis peditibus, Lusitanis equitibus ducentis & quin-
 quaginta, euripo traiecto, Concanum sine certamine vlllo occupa-
 uit, non ausis Ginis aduersus Lusitanos arma ferre: & Rhotericum
 Iusartem cum modico præsidio ei regioni præfecit. At Idalcanis
 procurator, domino prodito voti compos, Goam plenos argento
 auroque loculos tulit: & quo res occultior esset, amico Lusitano
 cuidam aequè fallaci custodiendos initio tradidit. Dein, cum hic
 depositum ex occasione repeteret, ille alter se quicquam accepisse
 impudentissimè pernegaret, neque chirographum exstaret vllum:
 ex dolore ac desperatione Mahometanus in furorem & insaniam
 versus, mentem simul cum pecunia perdidit. Fraudator verò, dum
 thesauris malè partis incubat securus, inopinata morte postmo-
 dum, ab eo quod carissimum habebat in terris, auellitur. Quin et-
 iam ipse Crisnarus deinde malis artibus receptam urbem Racio-
 lum, bello vicissim superatus, amisit. quæ bella, & numero pedi-
 tum equitumque, & vniuerso apparatu, (alioquin fides Barrium, &
 Oforium, & alios rerum Indicarum auctores appellet) orbis nostri
 expeditionibus longo interuallo præferenda, enarrare nostri in-
 stituti non est. Postremò, ne Lusitanis quidem ipsis, ut in loco ex-
 ponemus, diuturna stetit minus honestè quæsitâ possessio. Ita, per
 omnes eorum scelerum affines peruagata cælestis ira, breui tem-
 pore pœnas à singulis improbæ cupiditatis exegit. Per eosdem ferè
 mentes nouū & multiplex aliud in mari miraculum exstitit. Clas-
 sis nauium nouem duce Georgio Britto dum ex Lusitania Indiam
 petit, rostrata celsior Rhoterici Vasæi Pereriæ, in medio cursu, re-
 pentè, veluti frano equus adducto, ita substitit, magno cum aquæ
 sonitu ac motu, qualis, vbi in vada & syrtes incurritur, edi conue-
 nit. Eo ipso terrore perculsi nautæ, demissa vtrinque bolide, pro-
 fundum sine dubio mare comperiunt. Cum inflatis vento velis
 hæreret

hæretet nauigium nihilominus; dispiciendi causa (quòd esset nox)
 ad motis ad marginem luminibus, implexam alueo ingentem bel-
 luam vident. Carinæ, centum & quinque dodrantium longitudi-
 ne, applicuerat corpus; cauda gubernaculum illigarat; alis imma-
 nibus latera ad summum vsque cingebat; quas iam in alas per im-
 prudentiam nonnulli manus iniecerant. Ad spectaculum aded te-
 trum, ingenti videlicet horrore nauæ militesque perfusi; vt verò,
 dolij magnitudine, vasto hiatu nouissimè caput extulit; metu ex-
 animati pæne omnes, infernum profectò monstrum diuinitus im-
 missum credere, ad viuæ rot noxiorum corpora glutienda. Pauci,
 quibus in tanto discrimine mens animusque constiterat, consul-
 tandi gratia in vnâ partem secedunt. erant qui contis, & iacu-
 lis, ballistisque depellendum suaderent cetum: alij contra, nihil
 magis tali tempore vitandum aiebant; ne tantæ molis animal, vul-
 neribus irritatum, concussu ipso & agitatione violenta nauem
 euerteret. in summa inopia consilij, cum nihil explicaretur, & ma-
 ior in singula momenta terror instaret, suppliciter ac demissè ve-
 niam pacemque Dei & cœlestium exposcere, atque ad vota pre-
 cesque confugere placitum est. Neque ea irrita fuere. Sacerdos
 cum linteo, & stola, & signo Crucis in medium prodiit. ab eo sa-
 cris carminibus & exorcismis delinita bellua, (mirum dictu) nulla
 cuiusquam noxa relicto nauigio, cum è portentosis narium fistu-
 lis ingentem reflasset aquæ vim, sese admodum placido lapsu in
 mare demisit. Lusitani, tamquam ex orco præter spem erepti, de-
 bitas diuinæ clementiæ laudes & grates agebant. Circa idem ferè
 tempus. in Somatram Georgius Albuquerqueus cum orbo extorri-
 que delatus est puero. Ante eius aduentum, tyrannus Geinal, Pa-
 cenorum erga se voluntati diffusus, non longè ab vrbe munierat
 castra, seque intra id munimentum cum tribus millibus armato-
 rum tenebat. Albuquerqueus, missis qui tyrannum iuberent iniusta
 possessione decedere, cum denuntiatione minisque nil nisi verba
 & frustrationes eliceret, fauente Aruano finitimo regulo, castra
 cum trecentis dumtaxat Lusitanis aggressus, non sine sanguine
 suorum expugnat. ac Geinale interfecto, & prædæ parte Aruano
 concessa, qui inter oppugnationem auersas castrorum portas ob-
 federat, pupillum magno populi assensu plausuque Regè acclama-
 tum, & cum annuo tributo in verba Emmanuelis adactum ex fœ-
 dere, in patria sedè ac domicilio collocat. Eius pueritiæ regendæ,
 Molana præpositus is, qui pupilli susceperat causam: & rei mariti-
 mæ cura, Lusitanorū amico Ninacunapani cōcredita: dein ad Ma-
 hometanos in officio continendos, castellum ipso in aditu portus
 extrui

extrui cœptum. Quæ ne res, ad eò secundæ, nimium Lusitanos efferrêt; quo die Geinalis capta sunt castra, ipso die ad Acenum oppidum, leucas a Paceno ferè viginti, dein ad Bintanum longè dispari successu pugnatum est. Georgius Brittus, nauibus quinque ab Cocino Molucas petens, cum ex itinere Acena littora tenuisset, auri occæcatus auiditate, cuius vim ingentem in proximo delubro esse audierat, cum cœtum & viginti armatis in terram egreditur. Huic Abrahamus tyrannus obuiam cum sex elephantis, peditibus mille progressus, pugna commissa, Lusitanos complures temere inuectos, & in iis Georgium ipsum interficit; cæteros grauiter faucios retro ad mare compellit. Inde in Georgii locum Antonio fratre suffecto, Lusitani Malacam trajiciunt, quò cum item Albuquerque paulo pòst a Paceno superuenisset, duodecim amplius coactis in vnum nauibus, & propugnatoribus ferè sexcentis, Alodino, infestum de more Malaccense litus habenti, arma inferre denuo placuit. Is nuper ad Pagum victus, vt supra demonstratum est, in Bintanum haud longè a Pago receperat sese. Ea insula, Siucapurans obdita faucibus, nobili secatur amne; qui ponte iunctus, dein se in mare euomens, portum nauigantibus præbet. Huic impostam anni urbem, insulæ cognominem, Alodinus, pulso, vt supra docuimus, veteredomino, præclarè munierat; ad pontis caput propugnaculum excitarat; à cæteris partibus, serratæ structuræ, ad latera ferienda, vallum & aggerem objecerat. Portum ipsum, & fallacia vada, & adacti fistuca flexuosi de more stipitum ordines; & in assidua statione paratæ lanciaræ seu lembi egregiè tuebantur. Lusitani, propè certa victoriæ spe profecti, nondum probè explorata regione, descendunt; duabusque simul partibus ad mœnia subire conati, cum neque scalas attulissent, & stagnantibus circum aquis ac voragibus impliciti tenerentur; destinatis vndique hostium telis ac tormentis, promptissimi quique sternuntur. Nec felicius mari tentata oppugnatio est. cum & incognita obstarent vada, & hostilium nauigiorum agilitas onerarias Lusitanas, magnitudine ipsa inhabiles, crebris detrimentis afficeret. Ita, omisso incepto, & præcipuis è suorum numero desideratis, diuersi duces; Albuquerque Malacã rediit; Brittus ad Molucas, quò intenderat, nauigare perrexit.

LIBRI SEPTIMI FINIS.

HISTO-